

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ
Pracoviště historické sociologie

Bc. Daniela Profantová

Fenomén fanfikce
v historicko-sociologické
perspektivě

Diplomová práce

doc. PhDr. Bohuslav Šalanda, Csc.

Praha 2019

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně. Všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány. Práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 10. 5. 2019.

Daniela Profantová

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala svému vedoucímu práce za jeho pomoc, trpělivost a přívětivost,

Abstrakt: Fenomén fanfikce v historicko-sociologické perspektivě

Práce představuje fanfikci jako globální fenomén plně rozvinutý a přizpůsobený internetu jako svému vlastnímu prostředí. Fanfikci definuje vztahem k „internetovému fanfikčnímu společenství“. Toto společenství charakterizují specifické formy komunikace, z nichž nejdůležitější je zvláštní forma aktivního čtenářství, ve které splývá autor, čtenář a kritik. Současnému plně vyjádřenému a rozvinutému tvaru internetové fanfikce neporozumíme bez zřetele k jejímu vývoji. Ten je spjat s novými formami masového fanouškovství, s fandomy, fanziny a cony a promítá se zásadně do žargonu společenství a trvalosti forem komunikace, které technický vývoj už vlastně antikvoval. Práce diskutuje interpretaci fanfikčního společenství jako subkultury a pojednává komunikační strategie, které udržují depolitizaci a egalitářství fanfikčního společenství a oddělují aktivismus spojený s odmítáním represivního uplatňování autorských práv a omezováním svobody internetu od vlastní fanfikční arény. Interpretuje fanfikční autorství jako jednu z rozmanitých forem autorství, které se rozvinuly v rámci moderního pojetí autorství.

Abstract: Fanfiction Phenomenon in Perspective of Historical Sociology

My thesis presents fanfiction as a global phenomenon fully matured and adapted to the internet as its own milieu. It defines fanfiction in relation to the community that I call “online fanfiction community”. It is characterized by specific forms of communication, most importantly: a specific form of active readership, where author, reader and critic merge together. Today, the full-blown sphere of internet fanfiction cannot be understood without noting its development which is tied to a new way of being an active fan in the era of mass culture. This way is characterized by fandoms, fanzines and cons which established fanspeak and forms of communication that stayed the same despite the development of new technologies. My thesis also discusses the interpretation of online fanfiction community as a subculture. It describes the strategies used by the community to keep itself apolitical and egalitarian and also these to keep activism of the fight against the repressive concept of copyright law and internet censorship separate from the fanfiction arena. My thesis also interprets fanfiction authorship as one of many concepts of authorship that are present in the frame of modernity.

Obsah

Úvod	1
I. Téma a záměr práce	1
II. Fanfikční studia — work in progress	2
Co je to fanfikce?	9
I. Fanfikce a společenství	10
II. Nekomerčnost a kánon	13
IV. Poznámka: encyklopedie a rétorické společenství	21
Fandom a fanfikce: Krátké historické shrnutí	23
I. Prehistorie fandomu	24
II. Janeitě a kluby Sherlocka Holmese	25
III. První fandomy	28
IV. Mediální fandom	32
V. Internetové společenství	36
Mlha na netu	39
I. Struktura	39
II. Globální angličtina a národní jazyky	42
III. Diskuse k demografickým údajům	51
Internetové fanfikční společenství jako subkultura	57
I. Jenkins	57
II. Subkultura a revolta	60
III. Subkulturní kapitál	62
IV. Autonomní zóna	65
V. Filtr depolitizace	67
Paměť a identita	74
I. Kolektivní paměť fanoušků?	74
II. Trauma	76

III. Paměť	82
IV. Mýtus o zlatém věku	84
Rozmanitost autorství	88
Poznámka	89
I. Autor v literární veřejnosti	91
II. Fanfikční autorství na pozadí autorství v literární veřejnosti	97
III. Korporátní autorství na pozadí autorství v literární veřejnosti	100
Závěr	104
Seznam Literatury	107
Internetové zdroje	113
Přílohy	119
Příloha 1 — Tabulky	120
Příloha č. 2 Glossář	124